

Schrijven van br. A. G. VAN DETH en eenige anderen te Brussel met verzoek om hulp tot rechte institueering van de Gereformeerde Kerk aldaar.
Het Rapport luidt aldus :

MET EÉN BIJLAGE.

Aan de Generale Synode der Gereformeerde Kerken in Nederland.

Eerwaarde Broeders,

Inzake het verzoek uit Brussel in nevensgaande, zeer belangrijke, missive in handen Uwer Commissie gesteld, houdende verzoek om raad en hulp tot rechte institueering der Gereformeerde Kerk aldaar, voorzoo veel het Vlaamsche en Nederlandsche deel der bevolking betreft, heeft uwe Commissie geacht, zonder nadere uitspraak der Synode aangaande hare bevoegdheid, slechts ten deele op deze zaak te kunnen ingaan.

Immers is hier niet sprake van een *gewoon* verzoekschrift of protest binnen den kring der in *deze* Synode vergaderende Kerken; maar van een optreden, waarbij de verhouding tot de Belgische zusterkerken moet ter sprake gebracht worden.

Bedoelde missive luidt als volgt :

BIJLAGE.

BRUSSEL, 4 Augustus 1893.

*Aan de Eerwaarde Synode der Gereformeerde Kerken in Nederland,
vergaderd te Dordrecht op 29 Augustus 1893.*

*WelEerwaarde en Eerwaarde Broeders in onzen Heere Jezus Christus,
Genade zij U en vrede!*

De ondergeteekenden, woonachtig te Brussel, allen professie doende van de Gereformeerde Religie en van harte instemmende met de Drie Formulieren van Eenigheid der Geref. Kerken in Nederland, nemen de vrijheid bij Uwe Eerwaarde Vergadering een oogenblik gehoor te verzoeken voor eene ernstige en dringende bede.

Vrijmoedigheid daartoe ontleenen ze — behalve aan 't hoog belang dat de zaak waarin ze Uwe hulpe vragen voor hen en hunne kinderen heeft en aan de historische betrekking tusschen de Gereformeerden in Noord- en Zuid-Nederland — aan de banden die ze voor 't meerendeel, hetzij alleen door afstamming, hetzij ook door den H. Doop, of ook bovendien door de gemeenschap des H. Avondmaals met de Geref. Kerken in Nederland hebben.

Het was door het trekken dier banden, WelEerw. en Eerw. broeders, dat we in België, voor de meesten onzer in zeker opzicht altoos een land der vreemdelingschap, steeds, maar vooral in de laatste jaren, met belangstelling de geschiedenis Uwer Kerken volgden. We leefden mede in Uwen strijd, we deelden in uw lijden, we hebben ons ook innig met U verheugd in allen zegen dien de Heere U schonk, vooral in de ten vorigen jare tot stand gekomen vereeniging van de twee grootste Gereformeerde Kerkengroepen in het Vaderland. En ook ons gewerd uit dit alles door de genade onzes Gods een kostelijke vrucht. Door Uw getuigenis werden we deels gewekt uit de schuldige onaandoenlijkheid waarmeê we 't puin van Zions muren in deze landen aanzagen, deels geprikkeld om met eene kerkgemeenschap, die in strijd was met de ordinantiën des Woords — de officieele Protestantsche Kerk van België — en die sommigen onzer tevergeefs vermaanden tot het bewandelen van betere paden, te breken, en, naar het ambt der geloovigen, voor ons en onze kinderen te zoeken eene Gereformeerde Kerkgemeenschap, als de Heere onder U in deze eeuw zoo heerlijk deed opbloeien.

Doch hoe daartoe te geraken ?

In de stad onzer inwoning was er geene, waarbij we ons met eene goede consciëntie konden voegen.

De eenige toch, die zich als Gereformeerde gemeenschap ons aanbood, was de Belgische Zendingkerk, die te Brussel eene Fransche gemeente en eene Vlaamsche Zendingspost heeft. En ook tegen aansluiting bij haar moesten we ernstig bezwaar hebben.

Inrichting en Bestuur dier Kerk toch zijn naar onze innige overtuiging kwalijk overeen te brengen met den eisch des Woords, gelijk die beleden wordt in de Drie Formulieren van Eenigheid, óók in de 37 Artikelen des Geloofs, door de Belgische Zendingkerk zelve — althans wat de hoofdpunten aangaat en met uitzondering van Art. 36 — als hare belijdenis aanvaard.

Wij zeggen dit niet om de Belgische Zendingkerk te bezwaren. Want integendeel willen wij gaarne openlijk verklaren, dat wij haar (behoudens de verkeerde bestuursinrichting) liefhebben, hare leeraren hoogachten, en zelve veel aan haar te danken hebben. Maar omdat we schuldig zijn ons beroep op Uwe hulpe te rechtvaardigen, zij het ons vergund dit oordeel, uitsluitend op grond van de officieele Reglementen der Belgische Zendingkerk, kortelijk te motiveeren.

Wat hare inrichting betreft — deze is zuiver collegialistisch. Ze is een Landskerk, een Genootschap, gelijk ze dan ook zelve haar naam „Belgische Christelijke Zendingkerk“ met dien van „Belgisch Evangelisch Genootschap“ (den naam van de Société waaruit ze voortkwam) gestadig afwisselt.

Van dit Genootschap zijn de Gemeenten de saamstellende deelen.

Haar Bestuur is hiërarchisch. Volgens hare Constitutie en het daarop steunende Organieke Reglement, berust „de hoogste en wetgevende macht“ bij de Synode, van wie ze afdaalt, eerst op het Comiteit van Beheer (een soort van Synodale Commissie, met een onder-comiteit te Brussel); daarna op de Raden der Secti  n (zooveel als de Classicale Besturen in het Nederl. Herv. Kerkgenootschap) en eindelijk op de Kerkeraden.

Hoe deze bestuursregeling met het presbyteriale, het eenig goede, wjl Schriftuurlijke, beginsel van Kerkregeering in strijd is, blijkt bovendien uit het volgende:

1°. De Synode is niet een tijdelijke samenkomst van de Kerken, maar een Bestuurscollege, dat telkens een jaar lang zit, doch, tengevolge van de wijze zijner samenstelling, in de meerderheid zijner leden permanent is.

2°. Ze komt niet op uit de Kerkeraden, maar bestaat

a. uit de Predikanten, die niet door de Kerkeraden afgevaardigd worden, maar als ambtenaren van het Genootschap zitting hebben,

b. uit de leden van „het Comiteit van beheer“, dat door en uit de Synode voor een jaar benoemd wordt en welks leden bij aftreding terstond herkiesbaar zijn;

c. uit de afgevaardigden van de Kerkeraden, uit elke gemeente zooveel als ze Predikanten heeft; welke afgevaardigden evenwel — daar de vertegenwoordiging der Gemeenten in de Synode slechts facultatief is — ook kunnen ontbreken, zonder dat dit aan de wettigheid der Synode iets te kort doet, geen lastbrieven ontvangen en zelfs geen ambtsdragers behoeven te zijn.

3°. Het Comiteit van beheer (bestaande uit minstens 10 leden) ontvangt van de Synode, zoolang deze niet zelve vergaderd is, de hoogste macht, en heeft met name de reserves te beoordeelen waarmede een predikant de geloofsbelijdenis toestemt, het beroepingswerk in eene Gemeente te leiden, de beroeping goed te keuren en door den Algemeenen Secretaris (een permanent lid van het Comiteit van Beheer en dus ook van de Synode) den beroepene te bevestigen; het kan zonder de toestemming van de Kerken (doch niet zonder die van den Leeraar zelve) Predikanten verplaatsen, en houdt, door het ontvangen van verslagen en afvaardiging van   n zijner leden tot kerkvisitatie, toezicht op de Predikanten en de Kerkeraden, op het beheer van de stoffelijke goederen, i. e. w. op alle dingen.

4°. De Sectionaire Raden zijn de rechterhand van het Comiteit van Beheer, evenals een Classikaal Bestuur in het Nederl. Herv. Kerkgenootschap van de Haagsche Synode.

5°. De Predikanten worden na hunne bevestiging niet aan de plaatselijke Kerk maar zoo sterk mogelijk aan het Genootschap gebonden. Ze moeten beloven zich in alles naar de Constitutie te zullen gedragen; nooit een poging te zullen doen om hun arbeidsveld aan de Belgische Zendingkerk te onttrekken; ze treden als vertegenwoordig-

gers van het Genootschap naast de afgevaardigden der Gemeenten in de Synode op; en ontvangen hun salaris uit de centrale kas.

Het is duidelijk dat er bij zulk eene bestuursregeling van presbyteriale kerkregering ook zelfs geen spoor kan zijn.

Nu laat zich daarvan ongetwijfeld veel verklaren uit den oorsprong der Belgische Zendingskerk en uit haar eigenaardig doel, dat niet zoozeer is het Lichaam van Christus tot zuivere openbaring te brengen, als wel het Protestantisme te propageeren.

Dit neemt echter niet weg, dat wie de Gereformeerde belijdenis lief heeft en het als het ambt der geloovigen erkent vóór alles zorg te dragen voor eene rechte institueering der Kerk, opdat eerst daarna en door háár de zendingsarbeid ter hand genomen worde, principieel bezwaar moet hebben om zich bij zulk eene gemeenschap aan te sluiten.

Zoo konden wij dan ook bij de Belgische Zendingskerk ons niet voegen en werd ons de nood opgelegd om zelve tot zuiverder openbaring van het Lichaam onzes Heeren in onze stad de hand aan den ploeg te slaan.

Daarvoor echter gevoelden we, ook met het oog op de broederen in de Belgische Zendingskerk die ons lief zijn en met wie we zoo gaarne in ééne kerkgemeenschap stonden, de leiding van Gereformeerde Kerken te behoeven.

In ons eigen land zochten we die echter tevergeefs; en zoo restte ons niets dan ons tot u te wenden met de bede, ons te willen dienen van advies en, zoo mogelijk, aan eene Classis of Kerk op te dragen, ons hulpe te verleen.

We doen dit in het vertrouwen, geliefde Broeders, dat het u eene vreugde zal zijn aan broederen in de verstrooiing de liefde van Christus te bewijzen, en besluiten daarom met de bede, dat de Koning der Kerk uwer vergadering, zoo in deze zaak als bij alle hare werkzaamheden, de voorlichting Zijns Heiligen Geestes schenke tot opbouwning uwer Kerken en tot bijeenvergadering van Sions verstrooide steenen in België,

Hoogachtend en met broedergroete, WelEerw. en Eerw. Broeders,

A. G. VAN DETH.	A. VAN DEN HEUVEL.
W. G. VAN DETH,	J. F. FERWERDA.
geb. VAN DEN HEUVEL.	J. VAN OORDT.
D. VAN DETH.	G. P. MOEN PZN.
G. VAN DETH.	H. PIERSMA.
A. W. VAN DETH.	G. S. TENSEN,
M. VAN DETH.	geb. HAGENBEEK.
A. VAN DETH.	K. TENSEN WZN.

In verband met dit alles heeft uwe Commissie gemeend, aan de Synode te moeten voorstellen:

1°. De aan genoemde constitutie ontleende, sterk in het oog loopende, bijzonderheden te overwegen,

2°. Zich *ten spoedigste* tot de Belgische Christelijke Zendingskerk te wenden, om — indien even doenlijk — nog staande deze Synode eenig antwoord te bekomen.

3°. Den eersten onderteekenaar tot een samenkomst met uwe Commissie uit te noodigen.

4°. Aan Deputaten voor de Correspondentie met de Buitenlandsche Gereformeerde Kerken op te dragen, in deze zaak zoo mogelijk de noodige maatregelen te nemen, waartoe hun dan — zoo dit na afloop van het onderzoek nog tijdens de Synode noodig blijken mocht — nader instructie worde gegeven, of, indien zij geen stappen kunnen doen in deze, de eerstvolgende Generale Synode te dienen van advies.

Namens de Commissie,

J. H. FERINGA,

Rapporteur.

ART. 117.

De behandeling van het Rapport wordt uitgesteld tot na de pauze. Behandeling uitgesteld.

ART. 118.

De zitting wordt voor een uur geschorst. Pauze.
Ds. KLAARHAMER gaat voor in dankzegging en gebed.

ART. 119.

De Praeses heropent de geschorste zitting met te laten zingen van Ps. 68 het 2e vers. Heropening.

ART. 120.

Ter wille van den arbeid der commissies van praeadvies wordt besloten Maandag 11
Maandag 11 September geen avondzitting te houden. September geen Avondzitting.

ART. 121.

Overgegaan wordt tot behandeling van het Rapport in zake het verzoek van den heer A. G. VAN DETH c. s. te Brussel. Behandeling van het Rapport in zake schrijven v/d Heer van Deth c. s.

Sommige broeders manen tot voorzichtigheid. Een ingaan op het verzoek der broeders te Brussel zou h. i. gelijkstaan met eene veroordeeling van de Belgische Zendingskerk, die te Brussel eene Vlaamsche Gemeente heeft en die onze Kerken, blijkens de dusver met haar onderhouden correspondentie, ondanks al het verkeerde in hare inrichting, als eene ware Kerk erkennen, waarbij ieder geloovige zich, zonder tegen zijne belijdenis te zondigen, kan aansluiten. Anderen meenen, dat de Belgische Zendingskerk te Brussel wel een Zendingspost maar geene Gemeente heeft en er dus voor haar geene krenking kan liggen in 't bieden van hulpe aan de broeders te Brussel; dat ook in 't andere geval correspondentie zonder eenige stipulatie van wederzijdsche rechten en verplichtingen, gelijk tusschen de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Belgische Zendingskerk bestaat, dit niet verbiedt; en dat het weeropwaken van het historisch Calvinistisch besef in België een te kostelijk verschijnsel is om het niet met alle macht te steunen, vooral nu het een vrucht blijkt te zijn van ons eigen getuigenis.

Weer anderen meenen, dat het verzoek uit Brussel, als niet langs den gewonen weg ter mindere vergadering en ter Synode gekomen, niet ontvankelijk is; waartegenover anderen van oordeel zijn dat deze regel niet gelden kan voor geloovigen die tot geene onzer Kerken behooren, en wier verzoek door geen mindere vergadering kon worden behandeld omdat het alle kerken raakt.

Ten slotte wordt het verzoek met meerderheid van stemmen niet ontvankelijk verklaard. Het verzoek niet ontvankelijk verklaard.

ART. 122.

Discussie over Twee broeders zijn van oordeel, dat naar aanleiding van wat door het
de Corresp. met verzoekschrift van den heer VAN DETH c. s. en in den loop der discus-
de Belg. Zend. sies daarover, aangaande de Belgische Zendingskerk ter kennis van de
Kerk. Synode kwam, door eene commissie dient te worden onderzocht of onze
Kerken nog langer correspondentie met de Belgische Zendingskerk kun-
nen onderhouden.

Een voorstel daartoe trekken ze evenwel na eenige discussie in, on-
der voorbehoud echter van hun recht om het bij de vaststelling der
Instructie van Deputaten voor de Correspondentie met Buitenlandsche
Kerken ter tafel te brengen.

Een voorstel om het stuk van den heer VAN DETH c. s. te stellen in
handen van de commissie die met het ontwerpen van bovengenoemde
Instructie belast is, en van Deputaten voor de correspondentie met Bui-
tenlandsche kerken ter informatie, wordt verworpen.